

vedem nu numai afinitatea, ci și competența acestuia în problemele cele mai apropiate profesiei sale de bază, precum și înțelegerea necesității unor lucrări de acest gen în peisajul dramaturgiei noastre originale. De piese inspirate din viața militarilor noștri, piese care să educe spectatorul în spiritul patriotismului fierbinte și al dragostei față de armata noastră populară, va fi întotdeauna nevoie în literatura noastră dramatică. Asemenea piese, având ca eroi oameni ai zilelor noastre, oameni în uniformă, dar în primul rând, oameni artisticește vii, își vor găsi întotdeauna loc

pe scenele *tuturor* teatrelor noastre, alături de capodopere ale dramaturgiei sovietice, asemănătoare ca gen și problematică, precum *Tragedia optimistă*, *Brigada I-a de Cavalerie*, *Frontul*, sau *Un flăcău din orașul nostru*. La nivelul acestor exigențe trebuie să se mențină colaborarea dintre Teatrul Armatei și autorul *Ecaterinei Teodoroiu*. Nici un fel de rabat artistic, acordat în numele „specificului” și „profilului” teatrului, nu este de vreun folos dramaturgului, sau prestigiului scenei pe care el este prezentat.

B. T. Rîpeanu

DE CE NUMAI COMEDIA ?

Teatrul Muncitoresc C. F. R. : *Doi tineri din Verona* de W. Shakespeare

Premiera : 23 ianuarie 1960. Regia : Lucian Giurchescu. Scenografia : Sanda Mușatescu. Muzica de scenă : Pascal Bentoiu. Distribuția : Ion Vilcu — Mînel Kleper (Ducele Milanului); Mircea Cruceanu — Gh. Dumbrăveanu (Valentin); Paul Ioachim — Al. Azoitei (Protéus); Mînel Kleper (Antonio); Mircea Dumitru (Thurio); Sergiu Demetriad (Eglamour); Ștefan Bănică (Speed); Cornel Vulpe — Radu Gh. Zaharia (Launce); Mihai Constantinescu (Panthino); Petre Laurențiu (Hangiul); Ion Pascu (Proscrisul); Gh. Dumbrăveanu (Alt proscris); Măria Georgescu-Pătrașcu (Iulia); Dana Comnea (Silvia); Tamara Buciuceanu (Lucetta).

După ce în stagiunea trecută, Teatrul Muncitoresc C.F.R. înfățișase spectatorilor săi, ocazionînd destule critici îndreptățite, comedia *Nevestele vesele din Windsor*, iată că altă comedie shakespeariană este prezentă în programul teatrului. Perseverența aceasta ne-a trezit de la bun început interesul și curiozitatea, pentru că, așa cum se anunța, se punea problema tratării într-un fel nou a unei comedii clasice.

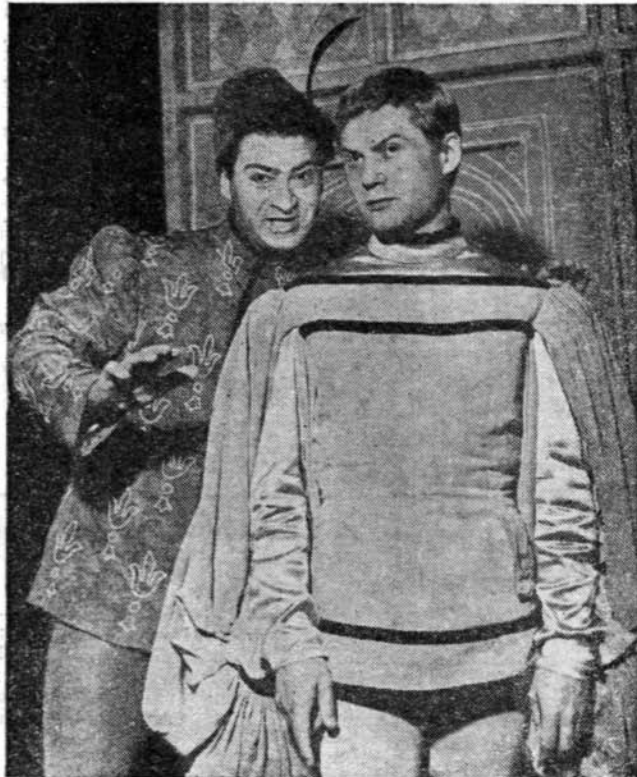
Este, de altfel, cunoscut saltul calitativ realizat de acest teatru în ultimii ani, salt ce dovedește că, în general, scena din Giulești și-a aflat o structură proprie repertoriului său, în concordanță cu chemarea sa artistică, cu năzuința de a realiza spectacole populare.

Urmărind o linie de tratare a textului ce tinde să încetățenească tot mai mult profilul său de teatru popular, spectacolul cu piesa *Doi tineri din Verona* poartă în sine virtuțile și servituțile inerente unei juvenilități temerare, care, de astă dată, este mai evidentă prin însuși curajul cu care regizorul, Lucian Giurchescu, a pornit să trateze comedia shakespeariană și prin soluțiile la care a recurs în acest scop. Pentru că, întocmind o distribuție nu tocmai în întregime potrivită șirului de personaje solicitate de cei *Doi tineri din Verona* și lipsmau-1 doi titulari, nu ideali, ci m-

car necesari luminării celor două figuri : Valentin și Proteus — și prin ei a temei prieteniei trădate, pe care o abordează Shakespeare aci — regizorul de la Giulești a lăsat acest aspect pe al doilea plan. El a preferat să trateze piesa în stilul unei comedii bufe.

De aici, o seamă de aspecte care, dacă au provocat risul abundent al spectatorului, nu i-au putut explica întotdeauna cauzalitatea lor, mărginindu-se a-i dobîndi aplauzele prin extravaganța unor actori și harul lor comic. Risul iscat de aceștia nu a fost întotdeauna meritul lui Shakespeare, cît al celor doi comedieni de la Giulești, Ștefan Bănică și Cornel Vulpe, care au adus prin realizările lor, două personaje ce se plimbă pe scenă independent și dezinvolt, stîrnind hazul într-o demonstrație al cărei obiect nu este mereu vizibil spectatorului.

Așadar, spectacolul cu cei *Doi tineri din Verona*, în viziunea lui Lucian Giurchescu, a împins în prim-plan eroii populari ai comediei, intenționînd ca prin aportul lor să limpezescă concluziile autorului și să dea unor scene o perspectivă filozofică. Concluziile acestea sînt însă corolarul logic al unor premise ce trimit la intriga principală a piesei : cele două iubiri paralele — Valentin și Silvia, Proteus și Iulia —

privite cu sentiment romantic de Shakespeare, lucru destul de evident în indicația pe care o dă asupra biografiei respectivilor eroi. Această intrigă fiind însă, din păcate, slab servită de protagoniști, nu a oferit o cauzalitate logică și dramatică spectacolului în măsura cerută de text.

Am apreciat, pe de altă parte, intenția regizorului de a face din popor și reprezentanții săi, eroii acestui spectacol. N-am apreciat însă faptul că acești eroi au rămas singuri în scenă, cheltuindu-și toată istețimea lor pentru a satiriza niște stăpîni inexistenți, de fapt, în desfășurarea acțiunii.

Atenția cu care au fost pregătite rolurile comice este vizibilă și incontestabilă. De pildă, Launce este redat de Cornel Vulpe printr-o compoziție nuanțată. Greutatea acestui personaj și importanța sa în dramaturgia shakespeariană au fost subliniate de Engels, care spunea că „Launce singur, cu cîinele său Crab, face mai mult decît toate comediiile germane...”. Când Shakespeare l-a creat pe Launce, el i-a atribuit o anume însemnătate și a vrut să dovedească prin el un anumit lucru: prietenia statornică ce poate exista între un om și cîinele său, opunînd-o în mod pilduitor, prieteniei

trădate de Proteus cînd încearcă să-l vîndă pe Valentin. Dar, în ansamblul spectacolului văzut, Launce rămîne un personaj izolat, nu atît pentru că Shakespeare l-ar fi privit ca atare, cît prin excesivitatea pe care actorul și regia au înțeles s-o dea acestei detașări a personajului de conflictul real al piesei.

Pe servitorul Speed, emancipat, evoluat și isteț, un adevărat om al Renașterii, actorul Ștefan Bănică l-a interpretat ca pe un autentic personaj al commediei dell'arte, cu evidente improvizatii, folosind toate procedeele indicate în acest scop: pantomimă, joc la public etc. Bănică a captat sala de la prima sa apariție, și dacă ar fi să i se reproșeze ceva, este tocmai faptul că a stat prea mult în prim-plan, depășindu-și stăpînul, Valentin (M. Cruceanu); și apărînd ca servitorul care dă lecție acestuia.

Regizorul Giurchescu a înțeles ca printre eroii populari ai piesei s-o introducă pe Lucetta (Tamara Buciuceanu). Aceasta însă n-a fost înzestrată, nici de autor și nici de regizor, cu atîtea intervenții și calități încît să strălucească alături de ceilalți eroi. Ca urmare, Tamara Buciuceanu

a fost plină de bune intenții, din păcate numai fragmentar realizate.

Dar, în general, aplicând unilateral accentele în scopul sublinierii substanței comice, rezultatul scenic dobândit este și el parțial, aceasta pentru că sensul social și etic al imaginii teatrale nu poate fi rupt de realul raport de forțe, de ciocnirea ce trebuie să existe între personaje, chiar și în comedie, de evoluția contradicțiilor ce nasc conflictul dramatic. De aceea, concepția regizorală s-a dovedit în ansamblul ei deficitară, atunci când, urmărind să imprime spectacolului linia comediei bufe, a trecut cu vederea date esențiale ale textului, cum ar fi menționata temă a prieteniei, diminuând meritele spectacolului și ale propriilor sale intenții de montare. Prezența activă a lui Launce cu sinceritatea lui fără rezerve, a lui Speed cu observația lui caustică rămân fără obiect vădit când celelalte personaje sînt șterse și fără greutatea cuvenită: Valentin — M. Cruceanu, lipsit de înflăcărare, de sentiment și de interes pentru acțiune; Proteus — Al. Azoifei, neînțelegînd că acest personaj precede pe marii trădători din viitoarele piese ale lui Shakespeare; Iulia — Maria Georgescu-Pătrașcu, încercînd să afle per-

sonalitatea acestei femei a Renașterii, a fost lipsită de orientarea firească și de sprijinul partenerilor ei; Silvia — Dana Comnea, prea calmă și prea rece, nu justifică caracterul „pătimaș” cu care o apreciază Eglamour.

Iată — așadar — cum fantezia febrilă și bogată a regizorului poate fi subminată de lipsa unei concepții artistice unitare și consecvent aplicate în spectacol. Pentru că în spectacolul *Doi tineri din Verona*, lumea eroilor shakespeareni nu se înalță pe scenă cu toată poezia pasiunilor ei.

Dacă regia ar împlini expresia scenică adecvată temei lirice a piesei, spectacolul ar câștiga echilibrul dramatic necesar și ar afirma convingător o morală limpede.

La fel cum folosirea mai judicioasă a unei bune scenografii a Sandei Mușatescu ar putea să înlăture unele aglomerări neplăcute ale figurației în scenă. Sintem convinși, de asemenea, că la ridicarea nivelului acestui spectacol ar fi contribuit integrarea muzicii lui Pascal Bentoiu în ritmul acțiunii și nu ca simplu fundal, precum și folosirea mai dramatică a lumii.

Ion Cazaban

ARMONIA ÎNTRE REGIZOR ȘI INTERPREȚI

Teatrul de Stat din Oradea (secția maghiară): *Explozie întîrziată* de Paul Everac

Data premierii: 22 octombrie 1959. Regia: Farkas István. Decorații: György Odön. Distribuția: Dukász Anna (Fana); Hallassy György (Dr. Cristea); Vadász Zoltán (Vintilă Girțu).

La Oradea, *Explozie întîrziată* a cunoscut una dintre cele mai fidele transpuneri scenice. Această fidelitate nu s-a tradus numai printr-o dezvăluire liniară a virtuților înmănușiate de lucrare, ci și printr-o explorare aprofundată a subtextului pe care îl au scenele operei dramatice. Caracterul de fidelitate a fost sporit și de faptul că întreg spectacolul e parcă un recital al armoniei, al conlucrării inspirate a regizorului și a actorilor, care și-au încercat forțele în crearea unei reprezentări de merit. Regizorul Farkas István, cunoscut mai cu seamă prin punerea în scenă a *Mielului turbat*, a știut să valorifice valențele dramatice ale lucrării pe linia firescului, recurînd la o exprimare sobră, care n-a ocolit, atunci cînd era cazul, lirismul cald, învăluitor, din care a fost însă eliminat pericolul melodramei. Elovent în această privință e

episodul retrospectiv, în care Fana face înția oară o vizită doctorului Cristea. Actoarea Dukász Anna (Fana) și Hallassy György (Cristea) și-au edificat jocul pe dorința, realizată prin interpretarea lor, de a sugera cit mai limpede natura morală, cinstită, a eroilor, setea lor de a se smulge din singurătatea apăsătoare la care îi condamnă societatea burgheză în mijlocul căreia trăiau. Cu multă dezinvoltură Dukász Anna a izbutit să înfățișeze tipul unei femei cu bogate resurse sufletești, care nu îndrituiau deloc perspectiva de ființă ancorată în apele mulțumirii mic-burgheze, cum o întîlnim în momentul în care se ridică, în primul act, cortina. Prin jocul ei, interpreta a îngăduit spectatorilor să-și dea seama de ruperea, de înstrăinarea produsă între ea și societatea socialistă unde ar fi putut cunoaște o deplină înflorire, pe coordonatele unei existențe